

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Zomernota 2024		
Portefeuillehouder	Marc Teutelink agendaletter (F)		
Organisatieonderdeel	Cluster Concernstaf	Aangeboden aan Raad	19 juni 2024
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2400020290

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De Zomernota 2024 vast te stellen.

Publieksvriendelijke samenvatting

In de zomernota laten we zien hoe het gaat met de lopende begroting en blikken we vooruit naar 2025. We besteden ongeveer 900 miljoen euro aan uiteenlopende zaken; van wegen tot armoedebestrijding en van woningbouwplannen tot uitkeringen. De inkomsten komen voor een groot gedeelte van het Rijk. Het Rijk voert echter een korting van 3 miljard euro door op het gemeentefonds. Daardoor krijgt Enschede zo'n 30 miljoen euro per jaar minder. Het Rijk wil dat we steeds meer taken oppakken en we moeten aan steeds meer wettelijke verplichtingen voldoen. We staan voor enorme opgaven op zorg, bestaanszekerheid, energietransitie en wonen. Tegelijkertijd ontvangen we fors minder geld.

Aanvullend hebben we te maken met sterk stijgende kosten voor Jeugdzorg en Wmo. Ook zien we nadelen door hoge inflatie over de volle breedte van onze taken. Ondanks de financiële tegenslagen blijven we wel volop investeren. Ook in mindere tijden is het belangrijk te blijven bouwen aan de stad. Dat doen we met onze investeringsagenda waarmee we o.a. inzetten op woningbouw, uitbreiding van werklocaties, verbeteren bereikbaarheid, vergroening en het vergroten van de leefbaarheid in bestaande wijken. Wat we nog meer blijven en gaan doen staat beschreven in de zomernota 2024.

De keuzes die in de zomernota zitten worden in de begroting omgezet naar concrete acties voor het eerstkomende jaar. In het najaar bespreekt de gemeenteraad de begroting.

Inleiding en voorgeschiedenis

Overeenkomstig de financiële verordening biedt het college jaarlijks een Zomernota aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. De Zomernota 2024 geeft inzicht in waar we staan op onze strategische opgaven en wat het financieel perspectief voor de komende jaren is. Op basis daarvan worden keuzes voorgesteld waar we in ons beleid de komende jaren op gaan focussen. Daarmee bevat de Zomernota de kaders die als opmaat dienen om de gemeentebegroting 2025-2028 op te stellen.

De Zomernota 2024 is de tweede Zomernota van dit college. Halverwege deze collegeperiode reflecteren we op de behaalde resultaten tot nu toe en kijken we vooruit naar wat we voor onze stad nog meer willen bereiken. Onze ambities blijven onverminderd groot. Tegelijkertijd realiseren we ons dat we op allerlei vlakken voor grote uitdagingen staan.

Het college had dit jaar graag een Zomernota met scenario's gepresenteerd aan uw raad. Helaas is duidelijk geworden dat we te maken hebben met een zware financiële opgave. De aanzienlijke bezuinigingen op het gemeentefonds vanaf het ravijnjaar 2026 stellen ons voor moeilijke keuzes. Aanvullend hebben we te maken met sterk stijgende kosten voor Jeugdzorg en WMO. Ook zien we nadelen door hoge inflatie op de volle breedte van onze activiteiten. Dat alles vertaalt zich in onderstaand financieel beeld voor de komende jaren.

Middelenkader 2025-2028 (x miljoenen euro)	2025	2026	2027	2028
Saldo Gemeentebegroting 2024-2027	1,3	-14,2	-16,8	-14,2
Gemeentefonds	-6,0	3,2	8,7	13,6
Loon en prijscompensatie 2025	-4,4	-2,7	-2,5	-1,7
Knelpunten	-31,8	-31,7	-31,4	-31,9
Prioriteiten	-0,2	-0,3	-0,6	-0,5
Meevallers/scherpe keuzes	27,6	16,5	18,5	20,4
Lokale belastingen	6,3	6,5	6,8	6,9
Saldo middenkader 2025-2028	-7,2	-22,7	-17,3	-7,3
Structureel saldo 2025-2028	0,0	-16,5	-11,1	-7,2
Weerstandratio o.b.v. actuele middenkader 2025-2028	1,94	1,36	0,91	0,65

Bij de start van deze zomernota was de financiële opgave zo'n 40 miljoen euro per jaar. De focus lag daarna op het realiseren van een sluitende begroting in 2025. Dat is gelukt door een pakket aan dekkingsmaatregelen en door terughouden te zijn met beleidsintensivering. Voor 2025 komt het structureel saldo uit op 0. De provincie kijkt met name naar dit kengetal om te bepalen of we onder toezicht komen. We verwachten hiermee geen verzaamd toezicht te krijgen. Wel laten we een incidenteel tekort van zo'n 7 miljoen euro staan. Dit komt voort uit de korting van 675 miljoen euro voor 2025 waar het Rijk ons dit voorjaar nog mee verraste. Het is niet reëel te veronderstellen dat we op deze korte termijn die bezuiniging nog in kunnen vullen. Zeker niet bovenop de grote opgave waar wij al voor stonden. Ook vinden we deze korting onrechtvaardig. Het is een uitruil geweest tegenover het afschalen van de opschalingskorting. Dat was een budgetkorting die eerder aan gemeenten was opgelegd waar ook geen grondslag onder zat.

Voor 2026 en verder kiezen we er bewust voor om de begroting niet sluitend te maken. Deze tekorten ontstaan door een korting van 3 miljard euro op het gemeentefonds door het Rijk. Dat betekent voor Enschede ongeveer 30 miljoen euro per jaar minder uitkering. Wij volgen het advies vanuit de VNG en presenteren deze tekorten. Dit om een duidelijk signaal af te geven naar de provincie en het Rijk. Aan de ene kant wordt van gemeenten verlangd dat ze steeds meer taken oppakken. En dat ze aan steeds meer wettelijke verplichtingen voldoen. We staan voor enorme opgaven op wonen, bestaanszekerheid, energietransitie en (jeugd)zorg. Aan de andere kant wordt het beschikbare budget voor gemeenten drastisch teruggeschoefd. Dit stelt gemeenten voor een onuitvoerbaar opdracht. Enschede gaat voorop in de lobby richting het Rijk voor herstel van de balans tussen taken en middelen. Helaas is de regering nog niet tot inkeer gekomen. Mocht dit onverhoopt niet veranderen dan zijn bij de volgende zomernota ingrijpende bezuinigingen nodig. Die zullen vergaande gevolgen hebben voor de aanpak van onze grote maatschappelijke opgaven.

Routekaarten

Bij de behandeling van de gemeentebegroting 2024-2027 heeft uw college aan de raad de toezegging gedaan om in de zomernota 2024 de eerste routekaarten van de strategische opgaven te presenteren. De afgelopen periode is voor drie van de vier opgaven een routekaart opgesteld. De routekaart geeft inzicht in de lange termijn doelstellingen en de acties / projecten die daar de komende jaren (10 jaar vooruit) voor staan gepland. Deze routekaarten zijn dynamisch en worden jaarlijks bijgesteld.

Bestuurlijke Termijnagenda: B onderwerpen

De afgelopen periode is gewerkt aan een lijst met thema's die door het college zijn aangemeld voor beeldvormende bespreking (zogenaamde B onderwerpen). In het Presidium is afgesproken deze als bijlage bij de zomernota 2024 aan te bieden.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven

Met dit voorstel worden de financiële en beleidsmatige kaders vastgesteld waarbinnen het college de concept gemeentebegroting 2025-2028 opstelt. De concept gemeentebegroting bevat de uitwerking van keuzes in de Zomernota. De concept begroting wordt in het najaar aan uw Raad aangeboden ter vaststelling.

Argumenten

1.1 Conform de financiële verordening artikel 4, biedt het college de raad een zomernota aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor de begroting voor het volgende jaar en de meerjarenraming.

1.2 In artikel 2 is vastgelegd dat de raad deze zomernota vaststelt en daarmee de het college de kaders geeft met wat moet worden bereikt.

Risico's

1.1 In deze zomernota worden een aantal risico's geconstateerd. Het zijn onderwerpen waarvan het op dit moment nog onzeker is of ze zich voor gaan doen. En als ze zich voor doen, wat dan de financiële impact is.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

Zie hoofdstuk 3 van Zomernota 2024.

Afweging en alternatieven

Uw raad kan overwegen om de zomernota niet vast te stellen. Dan moet dat bij vaststelling van de begroting gebeuren. Dat heeft verschillende nadelen voor zowel uw raad en als ook het college. Om die reden is in de financiële verordening vastgelegd dat uw raad de zomernota vaststelt.

Participatie

N.v.t.

Communicatie

Daar waar van toepassing zijn partners uit de stad geïnformeerd over de voorgestelde keuzes en de maatregelen van de zomernota.

PR over het besluit

Persgesprek op 20 juni.

Vervolg

Na vaststelling van de Zomernota door uw raad start ook het begrotingsproces. Het college streeft ernaar de concept begroting 2025-2028 begin oktober vast te stellen en aan u ter besluitvorming voor te leggen.

Na beeld en oordeelsvorming neemt uw raad conform uw planning hierover een besluit.

Bijlagen

Zomernota 2024

Raadsbesluit

Persbericht

Lijst B-onderwerpen

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

E.A. Smit

R.W. Bleker